

CE despre România: Percepția privind independența justiției s-a îmbunătățit, deficitul de resurse umane rămâne o preocupare (raport)

Independența și calitatea sistemului de justiție, cadrul luptei anticorupției, pluralismul și libertatea presei sunt parametrii analizați cu privire la România în cel de-al doilea raport anual al Comisiei Europene referitor la situația statului de drept în Uniunea Europeană, dat publicității marți la Bruxelles.

În capitolul referitor la sistemul de justiție, raportul notează că percepția asupra independenței justiției se situează la nivel mediu, îmbunătățindu-se semnificativ la nivelul publicului general prin comparație cu anii anteriori.

Amendamentele din 2017-2019 la legile justiției sunt în proces de revizuire, iar un proiect de lege separat vizând desființarea Secției de Investigare a Infrațiunilor în Justiție (SIIJ) se află în dezbateri la parlament.

Documentul mai consemnează că CJUE (Curtea de Justiție a Uniunii Europene) a emis o decizie preliminară cu privire la răspunderea civilă a judecătorilor și procurorilor, și aminteste că proiectele de legi ale justiției includ modificări ale regulilor care guvernează numirea și responsabilitatea conducerii Inspectiei Judiciare.

Procedura de numire a șefilor de parchete este revizuită ca parte a amendamentelor la legile justiției, iar cea de demitere a șefilor de parchete va fi amendată în urma unei decizii a Curții Europene a Drepturilor Omului.

În ce privește calitatea sistemului de justiție, raportul Comisiei constată că deficitul de resurse umane rămâne o preocupare. La nivelul lunii decembrie 2020, aproape 10% dintre locurile de judecători și aproape 16% dintre cele de procurori erau în continuare vacante, ceea ce are un impact și asupra eficienței sistemului de justiție, susține Comisia.

Deși prevederea ce permitea pensionarea anticipată a magistratilor cu o vechime de 20 de ani, introdusă în 2018, a fost abrogată de parlament în martie 2021 în urma recomandărilor Comisiei de la Venetia și GRECO, aproape 300 de magistrați s-au pensionat în 2020 și aproape 150 în primul trimestru din 2021, amplificând și mai mult acest deficit.

Decizia CCR de a declara neconstituțională prevederea prin care era necesară aprobarea Consiliului Superior al Magistraturii pentru organizarea și desfășurarea concursurilor de admitere în magistratură a creat un vid juridic, ceea ce a făcut ca în 2020 să nu fie organizat niciun concurs de angajare de noi magistrați.

Pentru a umple acest vid legislativ, la 22 iunie 2020, Ministerul Justiției a scos în dezbatere publică un proiect de lege cu privire la admiterea la Institutul Național al Magistraturii, proiect adoptat de Senat la 3 februarie 2012. Cu toate acestea, la sesizarea unui grup de parlamentari, CCR a declarat neconstituțională legea în cauză.

Ca rezultat, legislația în vigoare nu a permis organizarea de concursuri de admitere în magistratură, ceea ce a condus la întâzieri suplimentare în noi angajări și la o creștere a volumului de încărcare a judecătorilor și procurorilor, această presiune suplimentară având implicații asupra calității și eficienței justiției.

O nouă lege, adoptată de parlament la 28 iunie 2021, a vizat acest vid legal și va permite organizarea de concursuri de admitere în magistratură în 2021 și 2022.

Raportul evidențiază că, prin decizia din 14 iulie 2021, Curtea Constituțională a declarat neconstituționale prevederile care ar fi redus de la 10 la 7 ani vechimea necesară pentru înscrierea la concursurile pentru numirea procurorilor în cadrul DNA și DIICOT.

La capitolul referitor la cadrul anticorupției, raportul Comisiei Europene notează că percepția printre experți și șefi de companii este că nivelul corupției în sectorul public rămâne ridicat. În Indicele privind percepția corupției al Transparency International, România are un scor de 44/100, care o plasează pe locul 19 în Uniunea Europeană și pe locul 69 la nivel global. Această percepție a rămas relativ stabilă în ultimii 5 ani.

Documentul mai consemnează că adoptarea unei noi Strategii naționale anticorupție pentru 2021-2025 constituie o prioritate pentru guvern, iar eficiența anchetelor și sancționarea corupției la nivel mediu și înalt s-a îmbunătățit.

Amendamentele din 2017-2019 la legile justiției au reprezentat un impediment major pentru buna funcționare a DNA, ceea ce va continua atât timp cât vor fi în vigoare, atenționează Comisia Europeană.

Raportul mai arată că incertitudinea cu privire la amendamentele la codul penal și la codul de procedură penală rămâne o provocare importantă în lupta contra corupției.

Camera Deputaților a stabilit criterii pentru ridicarea imunității parlamentare, dar Senatul încă nu le-a dat aprobat.

Potrivit raportului, cadrul legal cu privire la integritate rămâne fragmentat, iar Agenția Națională de Integritate (ANI) continuă să investigheze incompatibilități, conflicte de interes și averi nejustificate.

Sistemul electronic PREVENT de prevenire a conflictelor de interese în achizițiile publice este eficient, dat fiind că numărul de conflicte de interese detectate s-a redus semnificativ.

În România este în vigoare din 2014 o lege de protejare a avertizorilor de integritate, însă, în practică, aplicarea sa este relativ limitată.

În pofida pandemiei de COVID-19, urmărirea penală a cazurilor de corupție a rămas eficientă.

La capitolul referitor la pluralismul media și libertatea presei, raportul afirmă că lipsa unor garanții specifice pentru independența editorială și standarde editoriale continuă să provoace preocupări, documentul mai notând că transparența privind acționariatul instituțiilor media continuă să fie incompletă.

Publicitatea de stat continuă să fie o sursă importantă de finanțare pentru sectorul media, iar fondurile oferite prin campania de informare derulată de stat au reprezentat un mijloc important de susținere a media în timpul pandemiei de COVID-19. Totodată, continuă să fie raportate procese pentru defaimare intentate unor jurnaliști de investigații, mai constată Comisia în raportul său.